

ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

Gemeente Leusden

8 juli 2025

Per saldo persoonlijker

Independent Member of
PrimeGlobal

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Aan de gemeenteraad van de gemeente Leusden
Postbus 150
3830 AD LEUSDEN

Behandeld door: S.A.R. Makka MSc RA
Ons kenmerk: LEUSDEN2024
Datum: 8 juli 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van uw organisatie. Onze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 7 oktober 2024. Dit verslag gaat in op onze belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening 2024.

Bij de jaarrekening 2024 van de gemeente Leusden, zullen wij een controleverklaring met goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid afgeven.

De controleverklaring wordt gedateerd op 8 juli 2025.

In deze brief gaan wij in op de strekking van onze controleverklaring, mogelijke geconstateerde afwijkingen, de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken en rapporteren wij, voor zover dit noodzakelijk of vereist is, over onze bevindingen en adviezen.

Onze bevindingen en opmerkingen daarbij zijn bedoeld om de gemeenteraad te ondersteunen bij de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken.

Wij benadrukken dat verspreiding van de controleverklaring met handtekening en de gewaarmerkte jaarrekening niet is toegestaan. In hoofdstuk 2 leggen wij uit waarom dat belangrijk is en hoe u aan de publicatieverplichtingen kunt voldoen.

Met vriendelijke groet,

Eshuis Registeraccountants B.V.

A. (Antine) van de Groep MSc RA

Inhoudsopgave

→ Inhoudsopgave

→ Hoofdpijnen van onze controle

→ Bestuurlijke afhandeling en publicatie

→ Resultaat en weerstandsvermogen

→ Kernpunten van de controle

→ Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen

→ Overige onderwerpen

→ Onafhankelijkheid gewaarborgd

→ Afsluiting

1. DE HOOFDLIJNEN VAN ONZE CONTROLE	4
2. BESTUURLIJKE AFHANDELING EN PUBLICATIE.....	8
3. RESULTAAT EN WEERSTANDSVERMOGEN	9
4. KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE.....	14
5. OVERZICHT VAN (NIET-) GECORRIGEERDE CONTROLE VERSCHILLEN	25
6. OVERIGE ONDERWERPEN	29
7. ONAFHANKELIJKHEID GEWAARBORGD	31
8. AFSLUITING.....	32
BIJLAGE BIJ ACCOUNTANTSVERSLAG 2024 SISA GEMEENTE LEUSDEN.....	33

1. De hoofdlijnen van onze controle

- Inhoudsopgave
- **Hoofdlijnen van onze controle**
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van de controleverklaring	Wij verstrekken goedkeurende controleverklaring inzake de getrouwheid van de jaarrekening. Onderdeel hiervan is ook de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij concluderen dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft. Ook verklaren wij over de getrouwheid en rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage zijn opgenomen. De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1.091.000 respectievelijk € 3.273.000.
Resultaat 2024 en vermogenspositie	Over 2024 is een resultaat gerealiseerd van € 2,9 miljoen positief. Het resultaat over boekjaar 2024 is de optelsom van een totaalbedrag aan gerealiseerde baten van € 112 miljoen en € 109,1 miljoen aan gerealiseerde lasten. Dit is inclusief een mutatie reserves van € 1 miljoen negatief. Dit betekent dat u meer heeft toegevoegd aan de reserves dan u heeft onttrokken. Het totale eigen vermogen ultimo 2024 komt neer op € 64,6 miljoen (2023: € 60,6 miljoen). Het beschikbare weerstandsvermogen bedraagt € 30,2 miljoen (2023: € 26,6 miljoen). De door de gemeente onderkende aanwezige risico's bedragen € 12,9 miljoen (2023: € 7 miljoen). Het beschikbare weerstandsvermogen is daarmee met een factor 2,1 (2023: 1,8) hoger dan het benodigde weerstandsvermogen. Vanuit uw eigen analyses blijkt dat uw vermogenspositie, op basis van voorgeschreven kengetallen, als toereikend wordt aangemerkt.
Controleverschillen	Wij hebben tijdens onze controle enkele controleverschillen geconstateerd. Deze hebben wij opgenomen in hoofdstuk 5. De controleverschillen zijn van een dusdanig omvang dat deze per saldo een goedkeurend oordeel niet in de weg staan.
Kwaliteit van de interne beheersing	Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole geen significante gebreken in de administratieve organisatie of interne beheersing aangetroffen die van invloed zijn op ons oordeel. In onze managementletter hebben wij onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing meer in detail beschreven. De hoofdlijn daarvan is dat de gemeente Leusden de basiskwaliteit op orde heeft en de organisatie ook zelfkritisch kan zijn in de zoektocht naar verbeteringen.

- Inhoudsopgave
- [Hoofdpijnen van onze controle](#)
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Rechtmatigheidsverantwoording	Het college heeft, op basis van een voorgeschreven format, in de jaarrekening verantwoording afgelegd over de rechtmatigheid van de jaarrekening. Het college heeft verklaard niet te kunnen vaststellen dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen als gevolg van materiële onduidelijkheden op het voorwaarden criterium binnen de Jeugdwet. Hierbij heeft het college de in het controleprotocol, door de raad vastgestelde, verantwoordingsgrens van € 3,2 miljoen gehanteerd. De onrechtmatigheden bedragen € 2 miljoen en vallen binnen de verantwoordingsgrens. De onduidelijkheden bedragen € 6,4 miljoen en overschrijden de verantwoordingsgrens. Wij hebben geconcludeerd dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is opgesteld.
Grondexploitatie	Wij hebben onderzoek verricht naar het proces waarmee het management schattingsposten met betrekking tot de grondexploitatie bepaalt. Hiernaast hebben wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. We hebben correcties laten doorvoeren op de nog te realiseren opbrengsten Masterbroek II fase 3. We concludeerden dat de eenheidsprijzen van de 'vrije sector' woningen op basis van reeds gerealiseerde verkopen te laag was ingeschat. De correctie heeft een totaaleffect gehad van € 749.000. De overige uitgangspunten en veronderstellingen voor de grondexploitatie achten wij acceptabel. Dit totaaleffect werkt door in de winstbepaling met een bedrag van €38.000.
Voorzieningen	<i>Onderhoudsvoorzieningen.</i> Wij hebben onderzoek verricht naar het proces waarmee het management schattingsposten met betrekking tot de voorzieningen bepaalt. Hiernaast hebben wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Beheerplannen dienen conform de Commissie BBV actueel te zijn. De beheerplannen van gemeente Leusden voldoen aan deze vereiste <i>Egalisatievoorziening rioolheffing</i> In de egalisatievoorziening rioolheffing heeft er een correctie plaatsgevonden van € 2,1 miljoen omdat er onterecht investeringen ten laste van de voorziening waren gebracht. Hierdoor is de voorziening voor dit bedrag toegenomen.
Rapporteren over fraude	<i>Fraude</i> • Op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) rapporteren wij sinds het boekjaar 2022 in onze controleverklaring over werkzaamheden gerelateerd aan fraude. Hierbij gaat het om fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie, ondermijning en niet naleven van wet- en regelgeving. • De gemeente beschikt over een eigen frauderisicoanalyse. • In de paragraaf Bedrijfsvoering heeft u aandacht besteed aan het onderwerp fraude.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

	<i>Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik</i> Tijdens de controle hebben wij met u gesproken over frauderisico's, fraudesignalen en uw interne beheersing. U heeft ons bevestigd dat er in de organisatie geen gevallen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik zijn gemeld. Wij hebben tijdens de controle ook geen aanwijzingen verkregen dat er bij u sprake is van fraude dan wel misbruik of oneigenlijk gebruik. De gemeente heeft een frauderisicoanalyse opgesteld. Ook is er ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) een M&O-beleid opgesteld (d.d. 14 november 2024 vastgesteld door het college). Wij adviseren u om de frauderisicoanalyse verder door te ontwikkelen naar een fraudebeheersplan. In de managementletter hebben wij u ook geadviseerd een fraude escalatieladder op te stellen.
Continuïteit	In de controleverklaring dienen wij ook te rapporteren over de continuïteit van uw organisatie. Met betrekking tot de continuïteit van uw organisatie worden er geen specifieke risico's onderkend.
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	Iedere jaarrekening bevat schattingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de waardering van vaste activa, voorraden, (oninbare) vorderingen, voorzieningen en het afgrenzen van verplichtingen. Binnen gemeente Leusden hebben de belangrijkste schattingen betrekking op het inschatten van de waardering van de grondexploitatie, de vorderingen en op de hoogte van de (onderhouds-)voorzieningen. In de basis heeft u hier voldoende grip op en wij hebben vastgesteld dat de door het college gehanteerde schattingen redelijk, consistent en passend zijn.
Verantwoording specifieke uitkeringen	Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole die hierover regels bevat. Tijdens de controle van de SiSa-bijlage, hebben wij enkele fouten geconstateerd. De gemeente Leusden had bij enkele regelingen te hoge bestedingen en daarmee ook te hoge baten verantwoord. De regelingen groter dan de rapporteringstolerantie lichten wij nader toe in paragraaf 4.11.
Dataveiligheid en IT	Uw IT-omgeving vraagt steeds meer aandacht en krijgt die ook. De eisen die in de praktijk gesteld worden aan IT en dataveiligheid nemen nog steeds toe maar op alle fronten de norm halen is gelet op uw schaalgrootte uitdagend geworden. Mede door nieuwe regelgeving met betrekking tot data- en cyberbeveiliging vraagt dit om een actieve rol van zowel de gemeentelijke organisatie als van de raad als toezichthouder. In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u overigens mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken. In hoofdstuk 6 hebben wij hier nader aandacht aan besteed.

- Inhoudsopgave
- [Hoofdpijnen van onze controle](#)
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Sociaal domein: WMO en Jeugdwet	De bevindingen met betrekking tot het sociaal domein, leiden tot een materiële onduidelijkheid t.a.v. het voorwaardencriterium in de rechtmatigheidsverantwoording. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is. Een uitgebreide toelichting hierop, is opgenomen in paragraaf 4.8.
Verslaggeving en WNT	Uit onze controle blijkt dat de jaarrekening 2024 overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften is opgesteld. Wij hebben daarnaast vastgesteld dat de overige informatie die in de jaarverslaggeving is opgenomen consistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle-informatie. Ook hebben wij vastgesteld dat is voldaan aan de WNT.
Immateriële vaste activa	Tijdens de controle is vastgesteld dat sloopkosten ad. € 76.000 onterecht als immateriële vaste activa zijn verantwoord. De sloopkosten betreffen vervaardigingskosten van een nog te openen grondexploitatie en zijn zodoende gecorrigeerd naar de materiële vaste activa.
Fouterstel	Tijdens de controle van het boekjaar 2024 is er een materiële afwijking geconstateerd bij de balanspost materiële vaste activa en uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. In het verleden heeft de gemeente grond verkocht aan een projectontwikkelaar. De verrekeningstransactie tussen gemeente en projectontwikkelaar is in het verleden onjuist verwerkt. Hierdoor is de post materiële vaste activa te hoog verantwoord en de vorderingen te laag voor een bedrag van € 1,6 miljoen. Aangezien sprake is van een materiële afwijking, is sprake van een fouterstel. Dit betekent dat de afwijking in de beginbalans per 01-01-2024 (vergelijkende cijfers) is gecorrigeerd.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

2. Bestuurlijke afhandeling en publicatie

De bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken bestaat uit de volgende stappen: het college van burgemeester en wethouders behandelt in de betreffende vergadering de jaarstukken, met inbegrip van de jaarrekening, en stelt de jaarstukken daarmee vervolgens op. Op dat moment ontstaan formeel de jaarstukken. De gemeenteraad behandelt vervolgens de jaarstukken en stelt deze vast. Er zit enige tijd tussen de verzending van de conceptstukken aan de raad en de vergadering waarin de vaststelling van de jaarstukken plaatsvindt. Mochten in de periode tot de vaststelling van de jaarrekening omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt. Dat geldt ook in geval de jaarrekening om andere redenen gewijzigd wordt alvorens tot vaststelling wordt overgegaan. Wij verzoeken de gemeente in deze gevallen met ons in contact te treden om gezamenlijk de noodzakelijke vervolgstappen te bespreken.

Openbaarmaking

Bij de jaarstukken hoort de controleverklaring die wij dateren op 8 juli 2025. Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief en mag niet worden gepubliceerd. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Deze mag openbaar gemaakt worden. Het is niet toegestaan de origineel getekende verklaring openbaar te maken.

Deze werkwijze is van belang om misbruik van onze handtekening te voorkomen. Als wij constateren dat toch gebruik gemaakt is van een controleverklaring met onze handtekening zullen wij u verzoeken dit te herstellen, bijvoorbeeld door de jaarstukken van het internet af te halen, dan wel de fysieke verspreiding ongedaan te maken. Vanzelfsprekend treden wij in die situaties met u in overleg over de manier waarop dit moet plaatsvinden.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening wordt openbaar gemaakt in de jaarrekening, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd blijft. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met de jaarstukken. Hiervoor gebruikt u een exemplaar zonder ons waarmerk. De gewaarmerkte versie van de jaarrekening is uitsluitend voor uw eigen archief. Als u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening"). Dit accountantsverslag brengen wij uit in een versie met en zonder handtekening. De versie zonder handtekening kan in het kader van de bestuurlijke behandeling worden verspreid. De versie met handtekening is alleen bestemd voor uw archief. Verspreiding daarvan is niet toegestaan. Ook is het publiceren van het concept accountantsverslag niet toegestaan.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

3. Resultaat en weerstandsvormogen

3.1 Resultaat 2024

U heeft het boekjaar 2024 afgesloten met een positief resultaat van € 2,9 miljoen. De begroting na wijziging liet een resultaat zien van € 0,-.

Het positieve resultaat is als “gerealiseerd resultaat” afzonderlijk zichtbaar in de balans.

Saldo baten en lasten

Het feitelijk saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten.

Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in de reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Het saldo van baten en lasten is het verschil tussen het totaal van baten enerzijds (over 2024 € 112 miljoen) en het totaal aan lasten (van € 109,1 miljoen). Het saldo van baten en lasten komt daarmee uit op € 2,9 miljoen positief. Daarnaast heeft uw raad goedkeuring verstrekt aan een aantal mutaties op de reserves. Het saldo van de dotaties en onttrekkingen komt uit op € 1 miljoen negatief. Dit betekent dat u meer heeft toegevoegd aan de reserves dan u heeft onttrokken.

Exploitatieresultaat (in € 1.000)		
Totale baten	€ 100.994	
Totale lasten	€ 96.972	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten		€ 4.022
Af: stortingen in reserves (lasten)	€ 12.138	
Bij: onttrekkingen aan reserves (baten)	€ 11.075	
Saldo mutaties reserves (per saldo baten)		€ 1.063 -/-
Gerealiseerd resultaat		€ 2.959

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

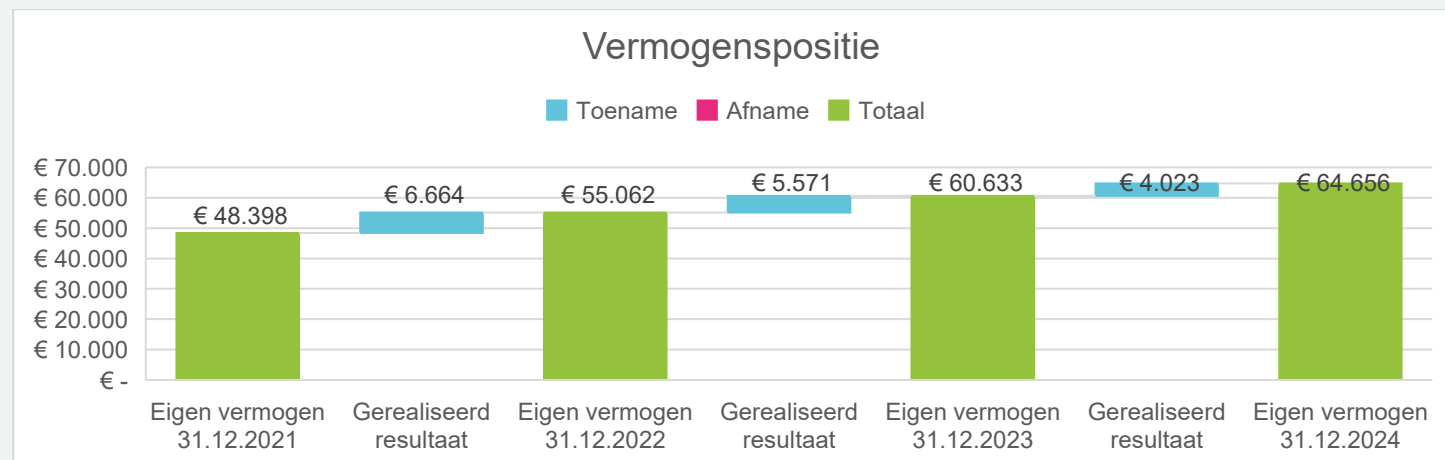
Bij de analyse van uw positieve resultaat over 2024 blijkt dat incidentele factoren een belangrijke rol hebben gespeeld. In uw jaarstukken is in de resultaatanalyse en in de toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening (per programma) te zien hoe het resultaat tot stand is gekomen. De grootste afwijkingen (voordelen) zijn te verklaren door: hogere algemene uitkering, hogere belastingopbrengsten, hogere baten met betrekking tot het grondbedrijf, voordeel op de afrekening van SAVE.

3.2 Vermogenspositie

De vermogenspositie van uw gemeente is ten opzichte van 2023 toegenomen

Door de positieve resultaten van de afgelopen jaren is er sprake geweest van een positieve vermogensontwikkeling. Hoewel het hebben van een stevige vermogenspositie niet uw primaire doelstelling is, heeft eigen vermogen ook een functie als financieringsmiddel voor activa en het genereren van liquiditeit voor transacties. Een minimumbuffer is dan ook wenselijk.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

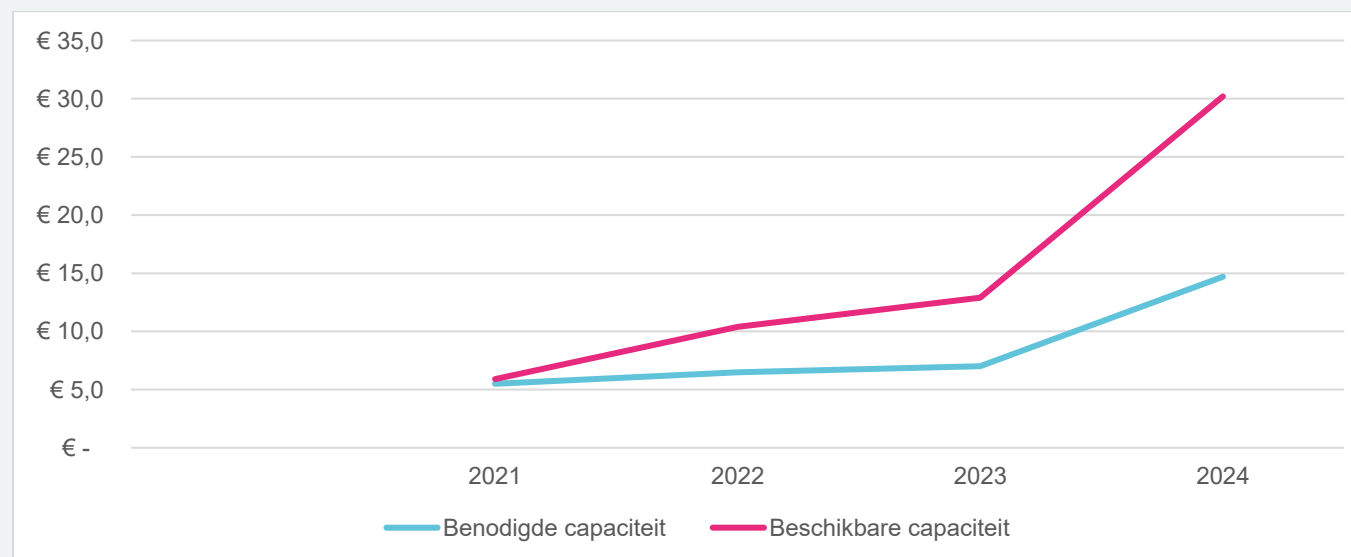

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Het weerstandsvormogen is toereikend

In de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing is uitgebreid ingegaan op de risico's die de gemeente signaleert en de daarvoor benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. Als gemeente streeft u ernaar om de impact van risico's te minimaliseren door voldoende buffers (de beschikbare weerstandscapaciteit) te hebben om de mogelijke impact hiervan op te vangen. Door de gekwantificeerde risico's af te zetten tegen het aanwezige weerstandsvormogen bepaalt u de ratio weerstandsvormogen.

Vanuit uw eigen analyse komt u uit op een ratio van 2,1 (2023: 1,8). Een ratio tussen 1 en 1,4 wordt als voldoende aanmerkt. Dit betekent dat u het aanwezige weerstandsvormogen als toereikend kwalificeert.

Naast het kijken naar risico's en het weerstandsvormogen zijn er nog meer methoden om de kwaliteit van de financiële positie te bepalen. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van diverse kengetallen waar elke gemeente verplicht is om over te rapporteren en die op dezelfde wijze worden berekend. Uit deze kengetallen, zoals de solvabiliteit, komt eveneens een positief beeld naar voren over uw financiële positie.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Er is sprake van een gezonde financiële positie. Dat wordt ook geïllustreerd door de verplichte kengetallen die in de paragraaf Weerstandsvermogen worden vermeld.

Kengetal	JRK 2023	JRK 2024	Categorie
Netto schuldquote	17%	4%	Minst risicovol
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	13%	1%	Minst risicovol
Solvabiliteit	57%	55%	Minst risicovol
Grondexploitatie	6%	-1%	Minst risicovol
Structurele exploitatieruimte	3%	1,8%	Minst risicovol
Belastingcapaciteit	86%	95%	Minst risicovol

Uw totaalconclusie laat zien dat de huidige schuldpositie op basis van de kengetallen geen grote risico's met zich meebrengt wat voornamelijk veroorzaakt wordt door een relatief hoog solvabiliteitspercentage.

In het onderstaande overzicht vatten we uw vermogenspositie samen, zowel vanuit de balans als vanuit uw exploitatie (in € 1.000):

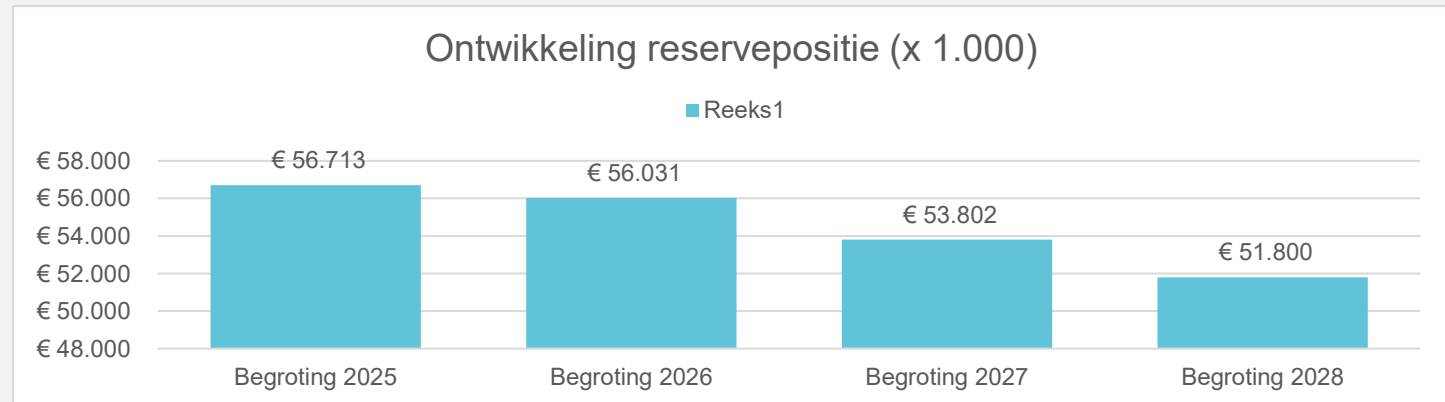
Vermogenspositie	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Algemene reserve	18.545	13.482
Bestemmingsreserves	43.152	42.087
Gerealiseerd resultaat	2.959	5.064
Totaal eigen vermogen	64.656	60.633
Solvabiliteit in %	56	57

Vanaf 2027 zal voor financiering van gemeenten, een nieuw financieringssysteem van start gaan. Dit wordt ook wel het ravijnjaar genoemd wegens ongekennde bezuinigingen in het gemeentefonds. Hoewel de werkelijke effecten van het 'ravijnjaar' nog onzeker blijven, houdt u in de begroting 2025-2028 er rekening mee dat u een daling van het gemeentefonds financieel op kan vangen. Als

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

deze ramingen uitkomen, dan ontwikkelt uw totale reservepositie zich ultimo 2028, op basis van de jaarrekening 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2028, tot € 51,8 miljoen.

Ondanks dat uw totale reserves met ongeveer €12,8 miljoen dalen blijft u binnen de normen die u tot nu toe heeft gehanteerd voor de beoordeling van de financiële positie. Los van de continue beweging in de financiering door het Rijk, zijn belangrijke ontwikkelingen binnen gemeente Leusden de grondexploitatie, kosten van de jeugdwet en de instandhouding van voorzieningen. Die kunnen de komende jaren behoorlijke invloed hebben op met name het incidentele financiële beeld.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

4. Kernpunten van de controle

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Sinds het boekjaar 2023 neemt u een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening. Hiermee wordt door het college verantwoording afgelegd over het naleven van de financiële afspraken binnen de gemeente. Wij hebben vastgesteld dat het college in rechtmatigheidsverantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening concludeert dat er geen uitspraak gedaan kan worden over het rechtmatig handelen als gevolg van een materiële onduidelijkheid toezien op de Jeugdwet. De verantwoordingsgrens is door de raad in het controleprotocol vastgesteld op 3% van de totale lasten en komt voor 2024 uit op afgerond € 3,2 miljoen. De geconstateerde onduidelijkheid is meer dan € 6,4 miljoen. Wat we wel willen benadrukken is dat het totaal aan geconstateerde afwijkingen ad. € 2,1 miljoen lager ligt dan verantwoordingsgrens van 3,2 miljoen.

Wij hebben in het kader van onze jaarrekeningcontrole vastgesteld dat de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording getrouw is. De drie relevante criteria waarover in de rechtmatigheidsverantwoording wordt verantwoord zijn als volgt:

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium ziet toe op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De voorwaarden hebben onder andere betrekking op het voldoen aan wet- en regelgeving bijvoorbeeld de Europese aanbestedingsregels en het verstrekken van subsidies. Bij gemeente Leusden is de van toepassing zijnde wet- en regelgeving vastgelegd in het normenkader dat op 12 december 2024 door de raad is vastgesteld. Als de van toepassing zijnde voorwaarden niet zijn nageleefd, kan dit leiden tot een onrechtmatigheid.

Vanuit uw eigen interne controles zijn voor een bedrag van € 498.000 onrechtmatigheidsfouten gebleken (2023: € 699.000), die betrekking hebben op het niet voldoen aan de aanbestedingswet. Voor een bedrag van € 73.500 (2023: € 317.000) heeft u onduidelijkheden geconstateerd.

Met betrekking tot kosten gerelateerd aan de Jeugdwet, zijn er materiële onduidelijkheden opgenomen voor een bedrag van € 6,4 miljoen (2023: € 0,-) toezien op het voorwaardencriterium. Deze onduidelijkheden zijn het gevolg van het ontbreken van voldoende en geschikte controleinformatie op gemandateerde taken Jeugdwet bij gemeente Amersfoort. De onduidelijkheden bedragen in totaal € 6,4 miljoen. De onduidelijkheden zijn terecht in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld omdat deze de door de raad gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid overschrijden.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Wij hebben vastgesteld dat u de intern uitgevoerde controles met voldoende diepgang heeft uitgevoerd en dat u hierbij de juiste conclusies heeft getrokken.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium ziet toe op het budgetrecht van de raad. Financiële handelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten en de mutaties in de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting (begrotingscriterium). De begroting is hiermee kaderstellend en afwijkingen hiervan zijn in principe onrechtmatig.

Nota beleidskaders rechtmatigheidsverantwoording die op 23 mei 2024 door de raad is vastgesteld, speelt een cruciale rol in de wijze waarop gemeente Leusden dient om te gaan met de geautoriseerde begroting en welke afwijkingen als onrechtmatig dienen te worden aangemerkt. Overschrijdingen van lasten en investeringskredieten zijn altijd onrechtmatig en voor overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten, investeringen en baten heeft het college nadere afspraken opgenomen in de waarderingsgrondslagen van de jaarrekening. De kern hiervan is dat voor deze baten en lasten er geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheden doordat deze in de jaarrekening zijn opgenomen.

Vanuit uw eigen interne controles is vastgesteld dat het totaal aan overschrijdingen van lasten en investeringskredieten € 1.6 miljoen (2023: € 471.000) bedraagt. Deze overschrijdingen zijn in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht. Voor een bedrag van € 871.700 (2023: € 0,-) zijn de overschrijdingen als acceptabel aangemerkt mede omdat de overschrijdingen door baten worden gecompenseerd en een deel verplichte uitgaven zijn in overeenstemming met de Gemeentewet.

Wij hebben vastgesteld dat u de intern uitgevoerde controles met voldoende diepgang heeft uitgevoerd en dat u hierbij de juiste conclusies heeft getrokken.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen, dan wel met het doel om voor een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsmiddelen kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude, om zich onrechtmatig overheidsmiddelen toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (de 'geest van de wet'). De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving. Ook dit kan tot een onrechtmatigheid leiden.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Wij hebben vastgesteld dat u beschikt over een afzonderlijk beleid met betrekking tot het voorkomen en detecteren van misbruik en oneigenlijk gebruik. Dit M&O-beleid is op 14 november 2023 door het college vastgesteld.

4.2 Actualisaties grondexploitaties

De balanspost met de belangrijkste schattingselementen in de jaarrekening van de gemeente Leusden betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties). Deze balanspost is op grond van haar balanswaarde van € 605.000 negatief (2023: € 5,1 miljoen positief) relevant voor de accountantscontrole, maar ook vanwege de schattingselementen die een rol spelen bij het ramen van de nog te realiseren baten van € 7,4 miljoen (2023: 12,5 miljoen) en de te realiseren lasten van € 4,9 miljoen (2023: 4,5 miljoen).

De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor het uiteindelijke resultaat van de lopende projecten. Per project moet bepaald worden of er sprake is van een verwacht verlies, waarvoor een voorziening getroffen moet worden, of winst. De totale verwachte winst mag u naar rato van de realisatie op basis van de POC methode, als resultaat nemen. In 2024 heeft gemeente Leusden vier grondexploitaties, waarvan twee bedrijventerreinen, één woningbouwlocaties en één gemengde locatie. Er zijn geen nieuwe grondexploitaties geopend.

De grondexploitaties zijn door u voor de jaarrekening 2024 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Planeconomen, civiele technici en wij hebben nadrukkelijk aandacht besteed aan de controle van de prognoses in de lopende materiële complexen. Wij hebben één correctie laten doorvoeren in Masterbroek II fase 3 op de nog te realiseren opbrengsten toeziend op de vrije sector woningen. Deze stonden op basis van recente verkopen te laag gewaardeerd. De eenheidsprijzen (VON) waren gewaardeerd op basis van de minimale koopprijs (conform artikel 17.9 van de SOK) ad. € 242 per m². Op basis van de recente verkoopopbrengsten in fase 1 en 2 zouden de verkoopopbrengsten op basis van een gewogen gemiddelde uitkomen op € 624 per m². Het totale effect van deze herwaardering betreft € 749.000 en is door de gemeente Leusden juist en volledig verwerkt.

De herzieningen ultimo 2024 maken verder een deugdelijke indruk. Wat betreft de toegerekende rente en de disconteringsvoet wordt aangesloten bij de richtlijnen die het BBV hiervoor geeft. Voor wat betreft de plan- en beheerskosten en resterende looptijden van de woningbouwcomplexen wordt een voorzichtige houding ingenomen.

Tussentijdse winstneming

Voor alle grondexploitaties met een positief resultaat is de Percentage of Completion (POC) methode toegepast. Op basis van deze methode is in 2024 een tussentijdse winst van € 857.000 verantwoord.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Belangrijkste aandachtspunten waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier al contracten/overeenkomsten aan ten grondslag of niet). Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties
- (Externe) deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen en grondopbrengsten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons onderzocht en als aanneemelijk aangemerkt. De parameters en renteberekeningen zijn conform de voorschriften van het BBV. De parameters worden jaarlijks via een aparte notitie vastgesteld. Alle herzieningen worden voorafgaand aan het afgeven van onze verklaring vastgesteld door de raad.

Wij concluderen dat alle vereisten van het BBV zijn gevolgd en dat de waardering van de grondexploitatie in de jaarrekening juist is.

Ontwikkelingen in de grondexploitaties

Het grootste project betreft Mastenbroek II. De boekwaarde ultimo 2024 bedraagt € 2,4 miljoen negatief (2023: € 3,3 miljoen positief). De negatieve waarde is ontstaan door opbrengsten in 2024 van € 6,9 miljoen. Voor dit project is in 2024 een winst verantwoord van € 857.000.

4.3 Voorzieningen

Uw gemeente heeft conform het BBV onderscheid gemaakt tussen voorzieningen:

- Voor verplichtingen, verliezen en risico's: met name pensioenvoorzieningen voor (oud)wethouders;
- Ter egalisatie van kosten: met name onderhoudsvoorzieningen (groot onderhoud);
- Voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden: met name voor riolering.

De balanspost voorzieningen is onderhevig aan materiële waarderings- en schattingselementen. Wij hebben vastgesteld dat de waarderings- en schattingsmethoden consistent zijn toegepast en de door u gekozen methoden aanvaardbaar zijn en in lijn met de voorschriften vanuit het BBV. Het blijft belangrijk om deze waarderings- en schattingsmethodes regelmatig te toetsen aan maatschappelijke en/of economische ontwikkelingen alsmede de doorvertaling daarvan via actualisaties van beheerplannen.

Pensioenvoorzieningen

De pensioenvoorziening is ultimo 2024 € 3,4 miljoen (2023: € 2,3 miljoen) waarbij de stijging ten opzichte van voorgaand jaar voornamelijk te danken is aan een daling van de voorgeschreven rekenrente naar 2,325% (2023: 3,16%) en toevoeging van het partnerpensioen anticiperend op voorgenomen wetwijzigingen. Wij hebben vastgesteld dat deze voorziening juist is gewaardeerd.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Onderhoudsvoorzieningen

De onderhoudsvoorzieningen zijn ultimo 2024 gewaardeerd op € 5 miljoen (2023: € 4,1 miljoen).

Op basis van het BBV is het mogelijk om kosten groot onderhoud te egaliseren via een onderhoudsvoorziening. Door het vormen van een onderhoudsvoorziening 'spaart' gemeente Leusden jaarlijks een gelijkblijvend bedrag om daarmee in de toekomst een grote onderhoudsuitgave te doen. Deze onderhoudsuitgave wordt vervolgens gedekt uit de voorziening groot onderhoud waar in de jaren daarvoor al voor is gespaard. Doordat er sprake is van gelijkblijvende dotaties aan de voorziening draagt deze systematiek bij aan het doel van de voorziening, het egaliseren van de kosten groot onderhoud.

Doorvertaling beheerplannen naar hoogte onderhoudsvoorzieningen

In het BBV is opgenomen dat voor alle onderhoudsvoorzieningen een beheersplan van maximaal 5 jaar aanwezig dient te zijn, zodat er voldoende cijfermatige onderbouwing aanwezig is voor opnemen van de onderhoudsvoorziening.

Eind 2021 heeft de gemeente Leusden een groot aantal onderhoudsperspectieven geactualiseerd en vastgesteld door de raad voor de periode 2021-2024. In de onderhoudsactualisaties zijn zowel uitgaven voor groot onderhoud en voor vervangingsinvesteringen inzichtelijk gemaakt. In 2024 is gewerkt aan het actualiseren van beheerplannen met als doel om deze in 2025 opnieuw te laten vaststellen.

Impact verduurzaming en klimaatverandering op onderhoudsvoorzieningen

Onderhoud van kapitaalgoederen is in veel gemeenten een belangrijk onderwerp. Voor inwoners zijn adequaat onderhouden wegen en gemeentelijke gebouwen een zichtbaar onderdeel van het takenpakket en de uitstraling van hun gemeente. Ook het beheer van de riolering hoort hierbij. In financieel opzicht is dit een belangrijk onderwerp omdat er veel geld in omgaat, dat zoals bij riolering ook specifiek daarvoor bij inwoners en bedrijven in rekening gebracht wordt. Om die reden besteden u en wij veel aandacht aan ontwikkelingen op dit terrein.

Verduurzaming en klimaatverandering zorgen er bovendien voor dat ook de technische kant van de beheerplannen in beweging is. Circulariteit van grondstoffen, energieverbruik en -besparing en het opvangen van de effecten van klimaatverandering zijn thema's die invloed hebben op de kosten van onderhoud en exploitatie. Ons advies is om verduurzaming mee te nemen in de actualisatie van de beheerplannen.

Egalisatievoorziening rioolbeheer

Ultimo 2024 bedraagt de voorziening riolering € 4,5 miljoen (2023: € 2,4 miljoen).

Wij hebben bij de controle van de jaarrekening 2024 vastgesteld dat rioleringsinvesteringen direct worden gedekt door de voorziening riolering. Dit is echter niet toegestaan conform de verslaggevingsrichtlijnen van het BBV. In 2024 ging het in totaal om €

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

456.000 aan rioleringsinvesteringen. Deze rioleringsinvesteringen horen in lijn met artikel 44 lid 2 geactiveerd en afgeschreven te worden, waarbij de toekomstige kapitaallijsten gedekt worden uit de voorziening. De gemeente heeft daartoe de € 456.000 gecorrigeerd uit de voorziening en deze lasten geactiveerd.

Verder hebben wij ook vastgesteld dat oude rioleringsinvesteringen (oud voorgaande boekjaren) met een boekwaarde van € 1.600.000 direct gedekt werden uit de reserve 'dekking kapitaallasten'. Conform de Nota voorzieningen en reserves van de Commissie BBV is dit niet toegestaan. Enkel de kapitaallasten mogen gedekt worden vanuit deze reserve. De gemeente heeft deze afwaardering teruggedraaid.

4.4 Rapporteren over fraude

Door maatschappelijke ontwikkelingen is er in toenemende mate aandacht voor fraudepreventie, maar ook op onderwerpen zoals corruptie, omkoping en (het bewust niet naleven van) wet- en regelgeving. Onder andere door de toenemende aandacht voor deze onderwerpen, wordt van organisaties steeds vaker gevraagd informatie te verstrekken over de visie, het beleid en het toezicht op integer handelen binnen alle afdelingen van uw organisatie.

U beschikt over een intern opgestelde frauderisicoanalyse. Dit vinden wij een goede zaak. Echter, wij adviseren u ook om de frauderisicoanalyse verder door te ontwikkelen naar een fraudebeheersplan. U heeft al aanvullend beleid opgesteld ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). In tegenstelling tot een frauderisicoanalyse is dit beleid vooral extern gericht zijn.

Wij hebben ook geconstateerd dat het rapporteren over de verrichte werkzaamheden en uitkomsten van fraude en/of misbruik en oneigenlijk gebruik nog in onvoldoende mate terugkomt in de planning & control cyclus. Wij vragen u met het oog op verantwoordingsvereisten rondom fraude en/of misbruik en oneigenlijk gebruik dit verder op te pakken. In onze managementletter hebben wij geadviseerd om een fraude escalatieladder op te stellen. Dit advies blijft ook nog staan.

Vanuit onze eigen rol als accountant dienen wij ook een inschatting te maken van de frauderisico's, en gepaste werkzaamheden uit te voeren om te borgen dat er geen fraudes van materieel belang hebben plaatsgevonden. Onderdeel hiervan is het risico dat het management de interne beheersing doorbreekt, wat bij iedere organisatie een risico is. In dit kader beoordelen wij interne processen, zoals (de totstandkoming van) schattingen, ongebruikelijke transacties buiten de normale bedrijfsvoering en onzakelijke transacties met verbonden partijen. Onze werkzaamheden zien onder andere toe op vaststellen dat prestaties geleverd zijn en de wijze waarop u dit zelf borgt, het naleven van het interne inkoopbeleid en voor u relevante aanbestedingsregels. Bepaalde delen van de opbrengstverantwoording kunnen ook onderdeel zijn hiervan.

Als wij aanwijzingen hebben van fraude communiceren wij dit met het bestuur. Indien fraude plaatsvindt in de top van de organisatie of als er niet voldoende herstelwerkzaamheden worden getroffen, zullen wij dit melden bij de externe toezichthouder.

Tijdens de controle hebben wij een professioneel-kritische houding betracht ten opzichte van frauderisico's in de jaarrekening. Wij merken op dat onze controle niet primair gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controles hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is van materiële fraude.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

4.5 Continuïteit

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de organisatie om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten. Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren.

Naast ontwikkelingen in de regelgeving voor accountants leiden de hogere inflatie, de energieprijzontwikkeling en de reactie van de deelnemende overheden hierop, tot een andere beoordeling van continuïteitsrisico's. Om die reden vragen wij uw aandacht voor deze beoordeling.

Net als ten aanzien van het onderwerp fraude is ook rapportering in de controleverklaring over continuïteit met ingang van 2022 verplicht. Hoewel vanwege de wettelijke waarborgen feitelijke discontinuïteit van uw gemeente als geheel niet aan de orde is, kan onder omstandigheden de financiële positie wel aanleiding zijn tot het schrappen van taken of het afstoten van activa. Ook externe ontwikkelingen zoals inflatie en beschikbaarheid van personeel zijn van invloed op de manier waarop naar uw financiële positie gekeken wordt. In onze controleverklaring is meer informatie dan voorheen opgenomen over de continuïteitsbeoordeling die wij uitvoeren. Om die reden vragen wij uw aandacht voor deze beoordeling. Ons werk begint immers met uw eigen inschattingen over de toekomst.

U hebt in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing aangegeven dat er geen directe indicaties bestaan om op korte termijn taken of activiteiten te beëindigen en u bent van mening dat de continuïteit gezekerd is. Die conclusie kunnen wij onderschrijven.

4.6 Belangrijke schattingen in de jaarrekening

4.6.1 Schattingen: algemeen

Bij het opmaken van een jaarrekening is het noodzakelijk dat u schattingen en oordelen toepast om te komen tot betrouwbare cijfers. Niet zelden worden schattingen niet als zodanig onderkend, omdat ze een vast onderdeel van uw administratieve proces zijn. Tijdens onze controle besteden wij nadrukkelijk aandacht aan de belangrijke schattingen omdat deze, bedoeld of onbedoeld, het resultaat kunnen beïnvloeden.

Binnen uw organisatie hebben de belangrijkste schattingen betrekking op het inschatten van (de waarde van) de materiele vaste activa, onderhanden werk in de grondexploitaties, de vorderingen en de kortlopende schulden en de noodzaak tot het treffen van voorzieningen.

4.6.2 Schattingen: Methoden en evalueren uitkomsten schattingen

Tijdens onze werkzaamheden hebben wij verder geen tekortkomingen aangetroffen in de schattingsmethoden en vastgesteld dat de wijze waarop deze tot stand komen niet is gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Wij aanvaarden uw schattingen, maar wij melden volledigheidshalve dat inherent is aan schattingen dat de uiteindelijke uitkomst kan afwijken.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Daarnaast vinden wij het belangrijk dat u in de periode na afloop van het boekjaar de uitkomsten van de gemaakte schattingen evalueert. Dat noemen we backtesting. Op die manier maakt u beter inzichtelijk hoe schattingen in de praktijk zijn uitgekapt. Deze informatie kunt u vervolgens gebruiken om de gehanteerde schattingsmethoden en uitgangspunten voor de komende jaren te verbeteren. Gemeente Leusden heeft nog geen standaardwerkwijze om backtesting op schattingen uit te voeren.

4.7 Verantwoording Specifieke uitkeringen

Ter voorkoming van onnodige verantwoordingsdruk verstrekt het Rijk een groot aantal specifieke geldstromen die via het systeem van Single Information Single Audit (SiSa), moeten worden verantwoord. De verantwoordingsgegevens voor deze regelingen worden opgenomen in de zogeheten SiSa-bijlage bij de jaarrekening. In tegenstelling tot de andere onderdelen van de jaarrekening is de controleverklaring bij de jaarrekening 2024 niet alleen van toepassing op de getrouwheid, maar ook op de rechtmatigheid van de in deze bijlage opgenomen bestedingen. In de SiSa-bijlage zijn vrijwel alleen financiële gegevens opgenomen.

De laatste jaren is het aantal SiSa regelingen dusdanig toegenomen, met de bijbehorende verantwoordingsdruk, dat het kabinet voornemens is het aantal specifieke uitkeringen drastisch te verminderen. Het aantal in de jaarrekening 2024 te verantwoorden specifieke uitkeringen van 24 (2023: 28) is al licht afgenomen. Er nog altijd sprake is van een stevige verantwoordingsdruk.

De controlevoorschriften voor de SiSa-bijlage zijn opgenomen in de Nota verwachtingen accountantscontrole. Hierin staat onder meer de wijze waarop de controle moet worden ingestoken beschreven en zijn specifieke rapporteringsgrenzen voorgeschreven, te weten per specifieke uitkering:

- € 12.500 als de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan € 125.000.
- 10% indien de omvangsbasis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk is aan € 1,0 mln.
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1,0 mln.

Tijdens de controle van de SiSa-bijlage, hebben wij enkele fouten geconstateerd. De gemeente Leusden had bij enkele regelingen te hoge bestedingen en daarmee ook te hoge baten verantwoord. De regelingen groter dan de rapporteringstolerantie lichten wij nader toe.

De volgende regelingen zijn gecorrigeerd inclusief de overlopende activa:

- Regeling SZW G10 Wet inburgering:
De gemeente heeft de bestedingen in de SiSa-bijlage te hoog verantwoord voor € 895.000. De gemeente heeft middelen vooruitbetaald aan een derde partij Stichting Integratiewerk. De middelen zijn nog niet volledig door Stichting Integratiewerk besteed waardoor de gemeente Leusden niet het volledige bedrag in de SiSa-bijlage mag verantwoorden (als zijnde besteding). De bestedingen zijn voor een bedrag van € 895.000 gecorrigeerd (verlaagd). Deze correctie raakt ook overlopende activa, met name nog te ontvangen bedrag van Stichting Integratiewerk omdat zij de middelen van € 895.000 nog niet hebben besteed.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Hiernaast zijn er middelen van uit Rijk ontvangen. Voor een deel nog niet besteed en zodoende opgenomen onder de balanspost vooruit ontvangen bedragen van het Rijk (credit) € 223.000.

- Regeling VRO J105 Specifieke uitkering startbouwimpuls:
De gemeente Leusden heeft een bijdrage ontvangen ten behoeve van startbouwimpuls € 304.500. Dit bedrag is in 2024 onterecht volledig als bate verantwoord. De baten dienen naar rato van voortgang van het project te worden gerealiseerd, mits aan de voorwaarden van deze regeling is voldaan. Zodoende is er een correctie uitgevoerd van € 258.800. Dit bedrag is als vooruitontvangen bedrag (credit) opgenomen op de balans.

Hiernaast is dit bedrag ook als overlopende activa verwerkt als '*nog te ontvangen bedrag*' omdat de middelen volledig aan Omhuis zijn betaald, maar nog niet volledig door deze partij zijn gerealiseerd.

Overige correcties groter dan de rapporteringsgrens, zijn toegelicht in het overzicht met gecorrigeerde controleverschillen, maar gezien de omvang niet nader uitgewerkt.

Wij hebben geen overige fouten of onzekerheden geconstateerd met betrekking tot de SiSa-bijlage 2024 van de gemeente Leusden die deze grenzen overschrijden. In de bijlage bij dit accountantsverslag nemen we de verplichte tabel op. Deze tabel dient aan het ministerie van BZK ter beschikking te worden gesteld.

4.8 Sociaal domein

De grote decentralisaties uit 2015, waardoor gemeenten de verantwoordelijkheid hebben voor het hele sociaal domein, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Jeugdwet en Participatiewet, leggen al jaren een fors beslag op de gemeentelijke organisatie en de gemeentelijke financiën. Ook op het gebied van verantwoording en controle komt dit onderwerp de laatste jaren steeds terug in veel gemeentelijke jaarrekeningen, alsmede in de oordelen en rapportages van de accountants daarbij.

De gemeente Leusden heeft de taken inzake de Wmo oud en nieuw, de Jeugdwet en de Participatiewet gemandateerd aan gemeente Amersfoort. Daarbij verantwoordt gemeente Amersfoort zich over de getrouwheid en rechtmatigheid van deze gelden via een controleverklaring. Over 2024 is ten aanzien van de getrouwheid en rechtmatigheid een goedkeurend oordeel verstrekt bij de verantwoordingen WMO oud en de Participatiewet 2024 overeenkomstig de geldende protocollen, betreffende Protocol WMO 2024 Regio Amersfoort (oude Taken) respectievelijk de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2024.

Ten aanzien van getrouwheid van de WMO (nieuwe taken) en Jeugdwet is door gemeente Amersfoort een goedkeurend oordeel verstrekt bij de 'Verantwoording 2024 nieuwe taken gemeente Leusden' overeenkomstig het Protocol Sociaal Domein 2024 Regio Amersfoort. Ten aanzien van de rechtmatigheid verwijzen wij naar hoofdstuk 4.1 in dit accountantsverslag.

Met betrekking tot kosten gerelateerd aan de Jeugdwet, zijn er materiële onduidelijkheden opgenomen voor een bedrag van € 6,4 miljoen (2023: € 0,-) toeziend op het voorwaarden criterium. Deze onduidelijkheden zijn het gevolg van het ontbreken van

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

voldoende en geschikte controleinformatie. Deze onduidelijkheid is juist overgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente Leusden.

PGB – Sociale verzekeringsbank

PGB bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een niet goedkeurende controleverklaring bij de verantwoording van 2024 verstrekt. Voor gemeente Leusden heeft de accountant van de SVB fouten voor getrouwheid en rechtmatigheid geconstateerd. De geconstateerde fouten vallen onder de rapporteringstolerantie, waardoor deze niet in het overzicht van controleverschillen zijn verantwoord.

In lijn met regelgeving, is de gehele populatie van PGB-verstrekingen als onzekerheid verantwoord omdat de gemeente geen (aanvullende) werkzaamheden met betrekking tot prestatielevering heeft verricht. De onzekerheid bedraagt € 275.000 (2023: € 205.600) voor WMO en € 643.000 (2023: € 422.000) voor Jeugdwet, totaal € 918.000 (2023: € 627.600).

4.9 Wet normering Topinkomens

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet Normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt.

De bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2024 niet meer bedragen dan € 233.000 per jaar. Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2024 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

4.10 Immateriële vaste activa

Tijdens de controle is vastgesteld dat sloopkosten € 76.000 onterecht als immateriële vaste activa zijn verantwoord. De sloopkosten betreffen vervaardigingskosten van een nog te openen grondexploitatie, en zijn zodoende gecorrigeerd naar de materiële vaste activa.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

4.12 Fouterstel

Tijdens de controle van het boekjaar 2024 is er een materiële afwijking geconstateerd bij de balanspost materiële vaste activa en uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. In het verleden heeft de gemeente grond verkocht aan een projectontwikkelaar ten behoeve van herontwikkeling van het terrein. Het juridische eigendom van de grond is overgedragen aan de projectontwikkelaar. In afspraken tussen de gemeente en de projectontwikkelaar, is vastgelegd dat de projectontwikkelaar deze grond op een later moment terug zal leveren aan de gemeente. Hierdoor wordt de waarde van de grond verrekend met de waarde van het nieuw opgeleverde object. In 2024 is de herontwikkelde grond daadwerkelijk teruggeleverd aan de gemeente.

De verrekeningstransactie tussen gemeente en projectontwikkelaar is in het verleden onjuist verwerkt. Naast de grond werden er reeds gemaakte kosten verrekend welke niet classificeren als een actief. Hierdoor is de post materiële vaste activa te hoog gewaardeerd met € 1,6 miljoen. Aangezien sprake is van een materiële afwijking in het verleden, is sprake van een fouterstel. Dit betekent dat de afwijking in de beginbalans per 01-01-2024 (vergelijkende cijfers) is gecorrigeerd.

Door bovenstaande correctie zijn de *uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar* (vorderingen) € 1,6 miljoen verhoogd en de materiële vaste activa met hetzelfde bedrag verlaagd.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- **Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen**
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

5. Overzicht van (niet-) gecorrigeerde controle verschillen

5.1 Algemeen

De jaarrekeningcontrole voeren wij uit met een bepaalde marge. Deze marge noemen we de materialiteit. De materialiteit is voorgeschreven in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) en bevestigd in uw controleprotocol. Daarbij kan rekening worden gehouden met specifieke factoren of risico's, de zogenaamde "kwalitatieve materialiteit". Ook gelden scherpere grenzen voor de naleving van de WNT.

Het Bado stelt dat de maximaal te hanteren materialiteit 1% bedraagt van het totaal van de lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves). De bij u gehanteerde materialiteit bedraagt afgerond € 1.091.000. Mochten wij niet-gecorrigeerde controleverschillen onderkennen die dit bedrag overschrijden dan kunnen we geen goedkeurende verklaring afgeven. Voor geconstateerde onzekerheden geldt een marge van 3% en dus een bedrag van € 3.273.000 (afgerond). Het bedrag van € 3.273.000 is ook het door uw eigen raad vastgestelde verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording.

In het kader van de bestuurlijke afhandeling en het dechargeproces melden wij eventuele geconstateerde afwijkingen die niet meer gecorrigeerd zijn in de jaarrekening. Deze zijn vanaf een lager bedrag dan de materialiteit mogelijk voor u relevant. Wij melden alleen afwijkingen boven een bepaalde grens. Deze bedraagt bij u € 50.000.

5.2 Overzicht van niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen boven de rapportagedrempel van € 50.000.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- [Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen](#)
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Niet- gecorrigeerde controleverschillen	Jaarrekeningpost	Overzicht van baten en lasten		Balans		RMV
		Debet	Credit	Debet	Credit	
Ongecorrigeerde afwijking t.a.v. het voorwaardencriterium in de rechtmatigheidsverantwoording als gevolg van onrechtmatige BDVO's vanuit de gemandateerde taken bij de gemeente Amersfoort.	Rechtmatigheidsverantwoording					€0,1 miljoen

5.3 Overzicht van onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle boven de rapportagedrempel van € 50.000.

Onzekerheden	Jaarrekeningpost	Overzicht van baten en lasten		Balans	
		Debet	Credit	Debet	Credit
Geen prestatielevering vastgesteld met betrekking tot kosten in de vorm van PGB's die door SVB worden verantwoord (WMO en Jeugdwet)	Lasten WMO en Jeugdwet	€ 0,92 miljoen			
Onzekerheid prestatielevering – niet gevoerde accountantsgesprekken vanuit gemandateerde taken bij de gemeente Amersfoort	Lasten WMO en Jeugdwet	€ 0,2 miljoen			

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- [Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen](#)
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

5.4 Overzicht van gecorrigeerde controleverschillen

De onderstaande tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde afwijkingen boven de rapportagedrempel van € 50.000.

Gecorrigeerde controleverschillen	Jaarrekeningpost	Overzicht van baten en lasten		Balans	
		Debet	Credit	Debet	Credit
Egalisatievoorziening rioolheffing: onterecht rioleringsinvesteringen ten laste van de voorziening gebracht. Alsmede het terugdraaien van een onterechte afboeking op rioleringsinvesteringen welke werden gedekt door de reserve ter dekking van kapitaallasten.	Voorziening rioolheffing				€ 0,5 miljoen
	Reserve Dekking kapitaallasten				€ 1,6 miljoen
	Materiële vaste activa			€ 2,1 miljoen	
(Im)materiële vaste activa: presentatiecorrectie sloopkosten GREX naar materiële vaste activa	Materiële vaste activa			€ 0,76 miljoen	
	Immateriële vaste activa				€ 0,76 miljoen
Overlopende posten: SiSa-regeling SZW G10	Overlopende activa (vooruitbetaald aan St. Integratiewerk)			€ 0,89 miljoen	
	Verantwoorde lasten		€ 0,89 miljoen		
	Vooruitontvangen bedragen Rijk (in verband met nog niet bestede middelen)				€ 0,22 miljoen
	Verantwoorde baten	€ 0,22 miljoen			
Overlopende posten: SiSa-regeling VRO J105	Nog te ontvangen bedragen (vooruitbetaald aan Omthuis)			€ 0,25 miljoen	
	Verantwoorde lasten		€ 0,25 miljoen		
	Vooruitontvangen bedragen Rijk (in verband met nog niet bestede middelen)				€ 0,25 miljoen

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- [Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen](#)
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

	Verantwoorde baten	€ 0,25 miljoen			
Overlopende activa: nog te ontvangen afrekening 2024 VRU	Nog te ontvangen bedragen			€ 0,95 miljoen	
	Verantwoorde lasten		€ 0,95 miljoen		
Overlopende activa: nog te ontvangen compensatie SRO	Nog te ontvangen bedragen			€ 0,66 miljoen	
	Verantwoorde lasten		€ 0,66 miljoen		
Foutherstel materiële vaste activa	Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar			1,6 miljoen	
	Materiële vaste activa				€ 1,6 miljoen

5.5 Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Aard van de gecorrigeerde controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

6. Overige onderwerpen

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

6.1 Cybersecurity vraagt steeds meer aandacht, ook van de raad

Organisaties zijn in toenemende mate afhankelijk van IT-systemen. Steeds vaker zijn er kleinere en grotere incidenten die aantonen dat veel organisaties kwetsbaar zijn voor cybersecurity-incidenten.

De Europese NIS2-richtlijn is bedoeld om organisaties weerbaarder te maken. De implementatie vindt in Nederland plaats door invoering van de Cyberbeveiligingswet. Gemeenten zijn in de cyberbeveiligingswet als essentiële entiteit aangemerkt. Dit betekent dat voor u het nemen van voldoende beveiligingsmaatregelen een wettelijke verplichting wordt.

De implementatie van NIS2 was initieel gepland in oktober 2024, maar mede door de complexiteit is de implementatie hiervan uitgesteld naar eind 2025.

Net als bij andere wet- en regelgeving heeft de raad een toezichthoudende rol bij de naleving van de cyberbeveiligingswet, terwijl ook de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) toezicht houdt op de naleving door overheden. Aanwijzingen, aanbevelingen en boetes behoren tot het handhavingsinstrumentarium van de RDI.

In het kort betekent de cyberbeveiligingswet voor u dat, ten opzichte van de huidige regels, de zichtbaarheid en aantoonbaarheid van risicoanalyses, genomen maatregelen, de toetsing van de werking ervan en de rapportering daarover explicieter moet. Ook het invullen van alle verplichte rollen in de IT-governance is daar een onderdeel van. Kortom een planning en controlcyclus op het gebied van cybersecurity. Ook adequate rapporteringssystemen en incidentregistratie horen daarbij. De nieuwe wetgeving heeft overigens ook ketenwerking, dus u zult moeten nagaan of uw verbonden partijen adequaat invulling geven aan de voor hen geldende verplichtingen.

6.2 Automatiseringsomgeving

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk. Gelet op de beperkte mate van geautomatiseerde beheersmaatregelen in uw organisatie is een dergelijk onderzoek niet noodzakelijk voor de uitvoering van onze werkzaamheden. Uit onze controle zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

6.3 Verantwoordelijkheden in het controleproces

In de controleverklaring wijzen wij op de verdeling van de verantwoordelijkheden van de gemeente Leusden en de accountant in het controleproces. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarstukken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten. Het is, en dat beschrijven we ook in de controleverklaring, onze verantwoordelijkheid om de controle van deze jaarrekening uit te voeren met inachtneming van Nederlands recht, waaronder het besluit accountantscontrole decentrale overheden en uw eigen controleprotocol. Het voldoen aan gedragsnormen, waar onafhankelijkheid zoals in de vorige paragraaf een onderdeel van is, hoort daarbij.

Onze controle plannen wij zodanig dat we een redelijke mate van zekerheid bereiken dat de jaarrekening geen materiele onjuistheden bevat als gevolg van fouten of fraude. Doordat we werken met steekproeven en andere technieken, bestaat de kans dat fouten ondanks het naar behoren uitvoeren van de controle niet ontdekt worden.

Het is overigens de primaire verantwoordelijkheid van het college om, onder toezicht van de raad, voldoende maatregelen te nemen om fouten en fraude te voorkomen. Daarbij hoort eveneens dat maatregelen ter opsporing in de organisatie worden getroffen. In onze controle besteden wij om die reden uitgebreid aandacht aan deze maatregelen en voeren wij zelf werkzaamheden uit op posten en stromen die, in zijn algemeenheid of bij u, meer dan gemiddeld risicovol zijn.

Dat betreft onder andere schattingsposten, correctieboekingen, memoriaalboekingen en de beoordeling van de zakelijkheid van (mogelijk) ongebruikelijke transacties.

Ter afsluiting van het controleproces verstrekt het college aan ons de bevestiging bij de jaarrekening. Hierin geeft het college aan dat zij alle door ons benodigde gegevens hebben verstrekt en dat de jaarrekening naar de laatste inzichten is opgemaakt.

Wel hebben wij in de bevestiging bij de jaarrekening aandacht voor continuïteit van de organisatie en de activiteiten. Hoewel de continuïteit bij decentrale overheden door het Rijk gegarandeerd is, kunnen wel degelijk effecten in de jaarrekening ontstaan als gevolg van keuzes in de activiteiten van de gemeente. De toevoeging behelst de bevestiging dat daar bij u op dit moment geen sprake van is.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

7. Onafhankelijkheid gewaarborgd

De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening over de onafhankelijkheid van accountants bij Assurance-opdrachten (ViO). De naleving van de beroepsregels, waaronder de ViO, is in de organisatie van Eshuis Registeraccountants ingebed.

Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Leusden voldoende is gewaarborgd.

Wij hebben het afgelopen jaar geen andere opdrachten voor u uitgevoerd dan de controle van de jaarrekening en de direct daarmee samenhangende werkzaamheden. Wij hebben geen aanvullende opdrachten of andere controlewerkzaamheden uitgevoerd.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

8. Afsluiting

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Leusden voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden.

Wij vertrouwen er op u met dit rapport voldoende te hebben geïnformeerd. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,
Eshuis Registeraccountants B.V.

Bijlagen:

1. Tabel met bevindingen inzake de specifieke uitkeringen
2. Getekende controleverklaring
3. Ongetekende controleverklaring in enkelvoud
4. Gewaarmerkte jaarrekening in enkelvoud

BIJLAGE BIJ ACCOUNTANTSVERSLAG 2024 SISA GEMEENTE LEUSDEN

Hierna volgt de door het ministerie van BZK voorgeschreven rapporteringstabel inzake SiSa.

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Aspect controleverklaring	Oordeel
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	Goedkeurend
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen	Getrouw

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagproblematiek	NVT	NVT	NVT
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	NVT	NVT	NVT
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	NVT	NVT	NVT
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	NVT	NVT	NVT
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	NVT	NVT	NVT
D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	NVT	NVT	NVT
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021 - 2027 (SiSa tussen medeoverheden)	NVT	NVT	NVT
E81	Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022	NVT	NVT	NVT
E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstallaties	NVT	NVT	NVT
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB) gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB) _gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G4	Tozo 2 gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G4	Tozo 3 gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G4	Tozo 4 gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G4	Tozo 5 gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G13	Besteding/baten onderwijsroute gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	NVT	NVT	NVT

- Inhoudsopgave
- Hoofdpijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvormen
- Kernpunten van de controle
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Overige onderwerpen
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	NVT	NVT	NVT
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	NVT	NVT	NVT
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	NVT	NVT	NVT
J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	NVT	NVT	NVT
J55	Aanpak energiearmoede	NVT	NVT	NVT
J72	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde	NVT	NVT	NVT
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	NVT	NVT	NVT
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	NVT	NVT	NVT
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	NVT	NVT	NVT